Aveco de Bondt
onderzoekt ontwerpt adviseert

Gebiedsvoorverkenning Driene

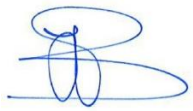
datum 1 juli 2025
projectnummer 241814

Rapport

Aveco de Bondt BV
Holten - Amstelveen - Breda - Eindhoven - Nieuwegein

Burgemeester van der Borchstraat 2, 7451 CH Holten
T +31 88 004 82 12
info@avecodebondt.nl
avecodebondt.nl

Gebiedsvoorverkenning Driene

project	Gebiedsvoorverkenning Driene	**datum**	1 juli 2025
projectnummer	241814	**referentie**	241814_AdB_RAP_1_v1.0
projectleider	Anita ten Wolthuis-Bronsvoort		
opdrachtgever	Gemeente Enschede		
adres	Hengelosestraat 51 7514 AD Enschede		
contactpersoon	Mevr. S. Schot-Vos		
status	Definitief		
auteur	Lotte Snippert		
paraaf			
gecontroleerd	Anita ten Wolthuis-Bronsvoort		

Inhoudsopgave

1 Inleiding 1

2 Doelstelling 3

3 Afbakening van het gebied 4

4 Beschrijving van het gebied en de opgaven 5
4.1 Wettelijke opgaven 6
4.1.1 Natura 2000 6
4.1.2 Kaderrichtlijn Water 8
4.1.3 Natuurnetwerk Nederland 9
4.2 Ruimtelijke opgaven 10

5 Plannen, kansen en knelpunten 13
5.1 Plannen, kansen en knelpunten 13
5.1.1 Verkeer 13
5.1.2 Recreatie 14
5.1.3 Afval 15
5.1.4 Criminaliteit 15
5.1.5 Stadsuitbreiding 15
5.1.6 Agrarische sector 15
5.1.7 Waterbeheer 15
5.1.8 Natuurbehoud- en ontwikkeling 16
5.1.9 F35 / spoorlijn 16
5.1.10 Overig 17

6 Draagvlak eventueel gebiedsproces 18

7 Samenvatting en conclusie 19

8 Aandachtspunten en advies met betrekking tot het vervolg 20

Bijlagen

Bijlage 1 Bronnenlijst

1 Inleiding

Er is veel te doen in het landelijk gebied. Natuurherstel, het robuuster maken van het watersysteem en klimaatdoelen; ze kwamen samen in het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). Echter werd medio 2024 door het Rijk besloten te stoppen met het NPLG. Ondanks dat er nog geen nieuwe aanpak is, willen provincie Overijssel en de gemeenten wel door. Zo ook de bewoners van Driene.
De Buurtkring Driene is voornemens om een plan voor de toekomst te ontwikkelen in samenwerking met de gemeenten Enschede en Hengelo. De Buurtkring wil dit uitvoeren door middel van een gebiedsgerichte aanpak. Om na te gaan of er voldoende draagvlak bestaat onder de verschillende partijen om in het gebied gebiedsgericht aan de slag te gaan, hebben de gemeenten Enschede en Hengelo de opdracht gegeven aan Aveco de Bondt om een gebiedsvoorverkenning uit te voeren. Deze rapportage beschrijft de bevindingen die voortkomen uit deze verkenning.

Aanpak

We startten met een kennismakingsbijeenkomst op 20 januari 2025 met een afvaardiging van gemeente Enschede, de buurtvereniging en de werkgroep Driene. Na de kennismaking namen we het Plan van Aanpak door en werd de groepsindeling gemaakt voor de gesprekken in het gebied.
Voordat we het gebied ingingen, hebben we een deskstudie uitgevoerd. Hierbij zijn de data over het gebied verzameld. Denk hierbij aan data vanuit overheden over natuur (N2000 en NNN), water (KRW factsheet waterschap) en ruimte (omgevingsvisies en woonagenda's van beide gemeenten), maar ook informatie uit eerdere lokale/regionale projecten zoals Proeftuin Opgewekt en Toekomstperspectief van het Wageler. De analyse van de verzamelde informatie richtte zich op het in kaart brengen van de specifieke kenmerken van het gebied; de wettelijke en ruimtelijke opgaven, de relevante stakeholders en de inrichting van het gebied zelf. (Hierbij merken we op dat het een momentopname is. Zo is bekend dat de omgevingsvisie Hengeloos Buiten in 2026 vernieuwd wordt en dat gemeente Enschede bezig is met een nieuwe Omgevingsvisie.)

Vervolgens zijn er gesprekken in het gebied gevoerd. Op 13 februari en 8 april zijn er gesprekken gevoerd met ambtenaren van de Gemeente Enschede en de Gemeente Hengelo. Daarnaast zijn er drie groepsbijeenkomsten georganiseerd. Hierbij waren de volgende groepen vertegenwoordigd:

1. Grondpositie-afhankelijke (agrarisch) ondernemers;
2. Particulieren met een grondpositie;
3. Ondernemers en bewoners die beperkt afhankelijk/onafhankelijk zijn van grondpositie.

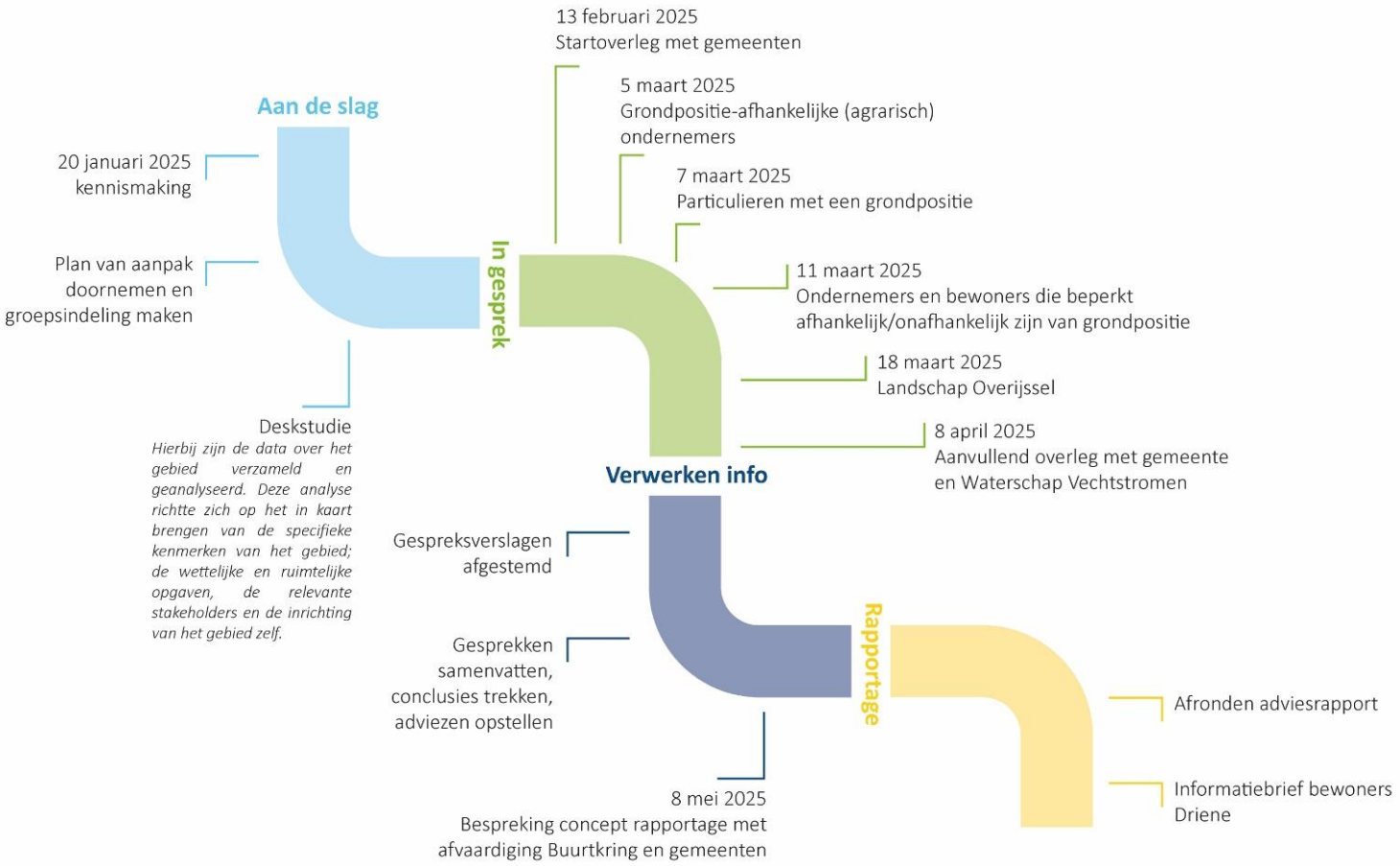
Deze bijeenkomsten vonden plaats op respectievelijk 5, 7 en 11 maart. Op 18 maart is een gesprek gevoerd met Landschap Overijssel. De gespreksverslagen zijn ter controle en aanvulling gedeeld met de betrokkenen. De verzamelde informatie is daarna samengevat. Om herleidbaarheid naar personen en bedrijven te voorkomen, worden gegevens en omschrijvingen tot een bepaald detailniveau weergegeven. De gesprekken gaven aanleiding om aanvullende informatie te verkrijgen over de wateropgaven in Driene. Daarom is er op 8 april een gesprek gevoerd met medewerkers van het Waterschap Vechtstromen.

Daaropvolgend is alle informatie verwerkt in een conceptrapportage, welke is besproken met de gemeenten en een afvaardiging van de Buurtkring.
Ter afronding was een informatiebijeenkomst in het gebied voorzien, om de bewoners bij te praten over hetgeen wat tot dan toe was opgehaald. Dit voornemen is echter tijdens de bespreking van de conceptrapportage gewijzigd. Het huidige document geeft enkel aan of er behoefte is aan een gebiedsaanpak en vult nog geen concrete initiatieven/acties in. Omdat de inschatting is dat de inwoners juist behoefte hebben aan (inspraak op) concrete acties, wordt in deze fase afgezien van een informatiebijeenkomst. Als besloten wordt tot het opstellen van een gebiedsagenda en in deze volgende fase concrete initiatieven/acties worden uitgewerkt, wordt er verdere invulling gegeven aan de informatiebijeenkomst.

In tussentijd wordt deze gebiedsvoorverkenning in beide gemeenten aan hun College voorgelegd, zodat zij de uitgangspunten kunnen uitwerken voor een eventuele gebiedsaanpak in Driene. Zo wordt vooraf bepaald welke inhoudelijke, financiële en procedurele kaders gelden. Mede op basis hiervan wordt besloten of er over wordt gegaan tot het opstellen van een Gebiedsagenda. Door dit traject eerst te doorlopen, voordat een bewonersbijeenkomst wordt georganiseerd, is er al veel meer duidelijkheid óf en zo ja welke opvolging er is op deze voorverkenning.

Met deze voorverkenning heeft de buurt haar betrokkenheid laten zien. Door straks ook als buurt in een eventueel vervolgproces (opstellen gebiedsagenda) mee te gaan, is de buurt een sterke participant in het gehele proces.

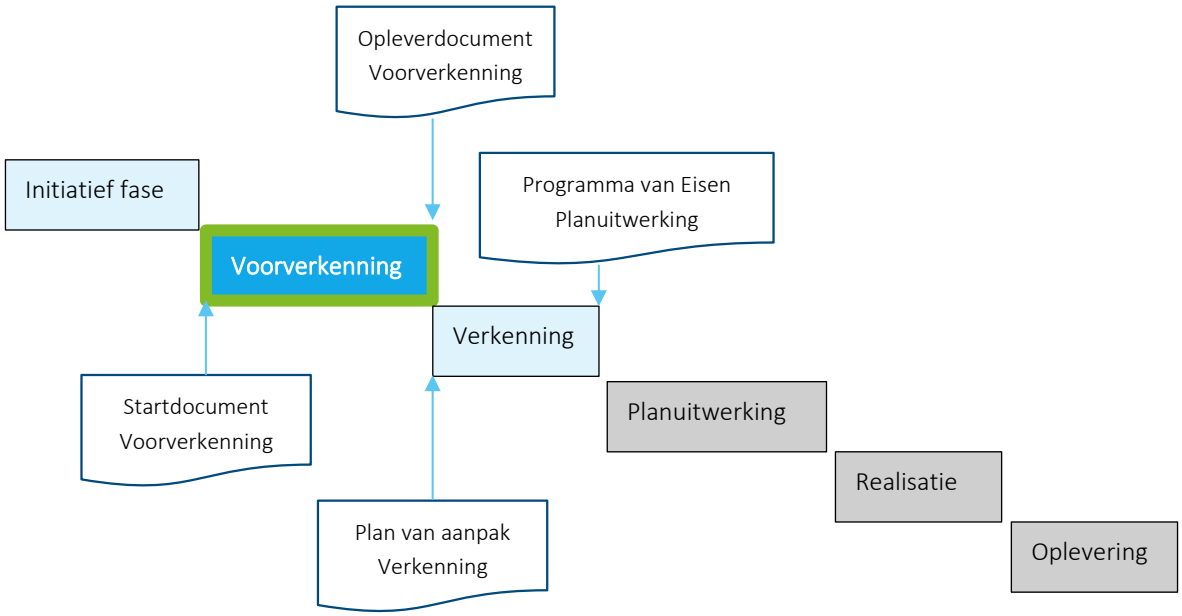
Hieronder is de aanpak illustratief weergegeven Figuur 1.

Figuur 1 Schematische weergave aanpak Gebiedsvoorverkenning Driene

2 Doelstelling

Het doel van deze voorverkenning is om te verkennen of er voldoende draagvlak binnen het gebied is om een gebiedsgerichte aanpak op te starten. Een gebiedsgerichte aanpak wordt gezien als een methode om opgaven in een gebied in samenhang op te pakken, waarbij overheden, ondernemers, maatschappelijke organisaties en burgers samenwerken.
Provincie Overijssel heeft voor de aanpak van gebiedsprocessen een handreiking opgesteld. De provincie onderscheidt 6 fasen in de aanpak; Initiatief fase, Voorverkenning, Verkenning, Planuitwerking, Realisatie en Oplevering. Waarbij de provincie zich nu voornamelijk focust op de eerste drie fasen, omdat er voor de opvolgende fases (Planuitwerking, Realisatie en Oplevering) er momenteel nog teveel onduidelijkheden zijn over financiën, kaders en regelingen vanuit het Rijk.
De fasering is geen keurslijf, maar is bedoeld als hulpmiddel om structuur aan te brengen in dergelijke processen. De provincie gebruikt het ook als onderlegger voor het toekennen van subsidies. Met de voorverkenning zoals we die in Driene hebben uitgevoerd, sluiten we aan bij de werkwijze van Provincie Overijssel.
Voor de beeldvorming zijn de fases hieronder schematisch weergegeven (Figuur 2) inclusief de documenten die hierbij horen.

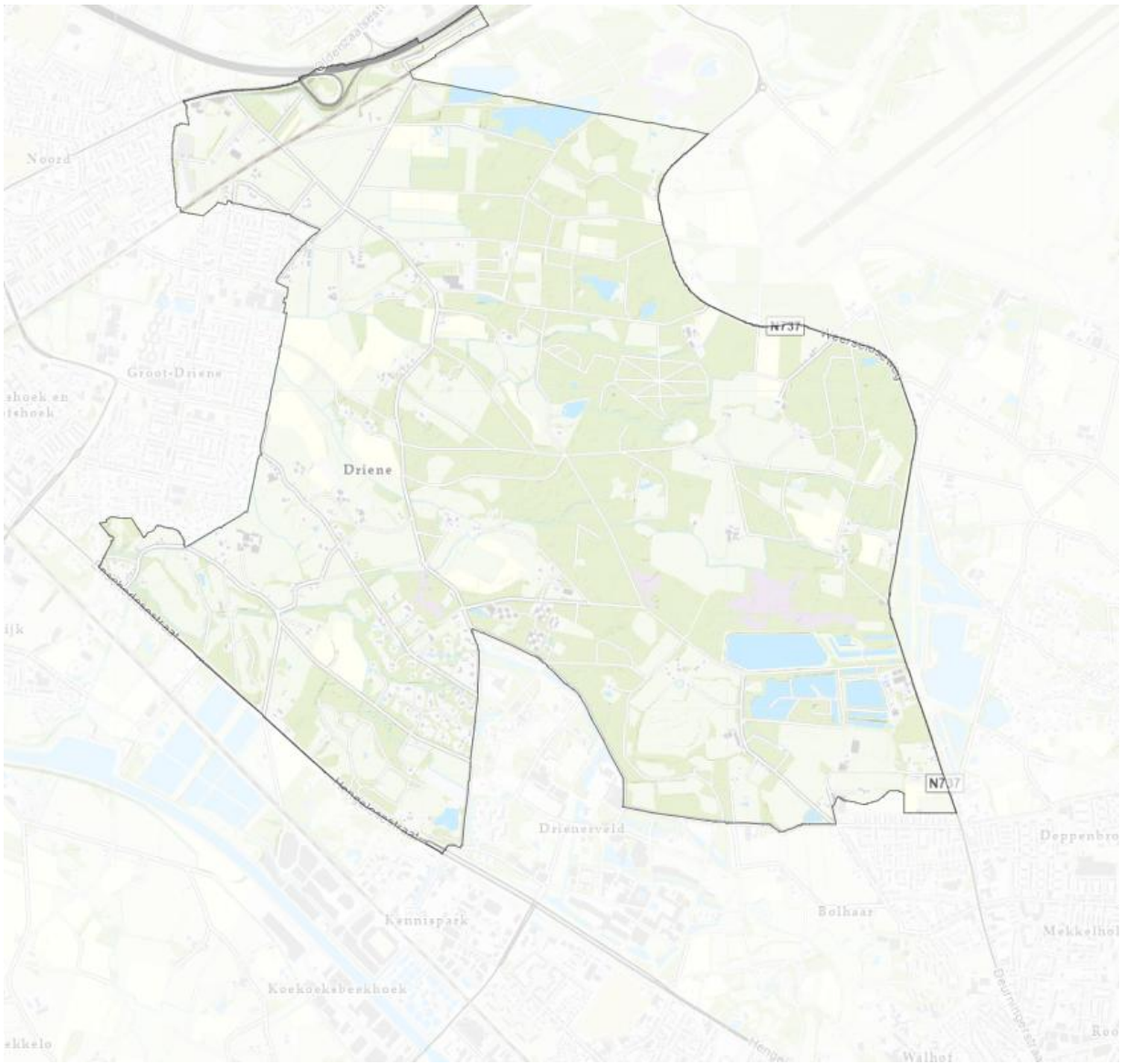

Figuur 2 Fases in gebiedsproces zoals gehanteerd door Provincie Overijssel

3 Afbakening van het gebied

Driene ligt tussen de groeiende steden Enschede en Hengelo. Aan de zuidkant wordt het begrensd door de Universiteit Twente en de Hengelose-/Enschedesestraat. De oostelijke grens wordt gevormd door de provinciale weg N737 tussen Enschede en Deurningen (Weerseloseweg). Aan de westkant grenst het gebied aan het stedelijk gebied van de Gemeente Hengelo en in het noorden aan de spoorlijn Oldenzaal – Hengelo, de A1 en de gemeentegrens met de gemeente Dinkelland.

De begrenzing van het gebied is weergegeven in Figuur 3.

Figuur 3 Begrenzing “projectgebied Driene"

4 Beschrijving van het gebied en de opgaven

Driene heeft een reliëfrijk landschap. Het gebied wordt gekenmerkt door een typisch Twents agrarisch cultuurlandschap met glooiende essen, authentieke houtwallen en diverse natuurgebieden. Er zijn meerdere (particuliere) landgoederen zoals het Lonnekermeer, Drienerwold en Haverriet (het Sterrenbos), de Driesprong, de Badhut en De Veldscholte. Verschillende beken stromen door het gebied, waaronder de Drienerbeek en de Elsbeek. Daarnaast liggen er retentiebekkens van Vitens. De overgang van het stedelijke gebied van Hengelo naar het buitengebied van Driene is opvallend scherp.
De landschappelijke waarde van Driene wordt sterk gewaardeerd door bewoners en bezoekers. Het biedt rust en daarnaast zijn er verschillende recreatiemogelijkheden aanwezig waaronder wandelen, fietsen, golfen en ruitersport.

Het gebied is economisch divers, met ondernemingen zoals boomkwekerijen, agrarische bedrijven en maneges. Binnen de begrenzing van het projectgebied bevinden zich 12 agrarische erven (agrarisch bouwvlak). Hiervan liggen er acht in gemeente Hengelo en vier in gemeente Enschede.
Bewoners geven aan dat het ondernemerschap een belangrijk kenmerk is van het gebied.

De demografische situatie in het gebied is gevarieerd, waarbij alle leeftijdsklassen vertegenwoordigd zijn. Veel bewoners komen oorspronkelijk van buiten het gebied. De sociale cohesie is sterk. Dit is mede te danken aan een actieve buurtkring die activiteiten organiseert.

Daarnaast geven inwoners aan te profiteren van de goede bereikbaarheid en nabijheid van faciliteiten in steden zoals Hengelo en Enschede. De nabijheid van steden brengt echter ook nadelen met zich mee. Zo worden zwerfafval, sluipverkeer, parkeerproblemen en overlast benoemd.

Figuur 4 Natura 2000-gebied het Lonnekermeer

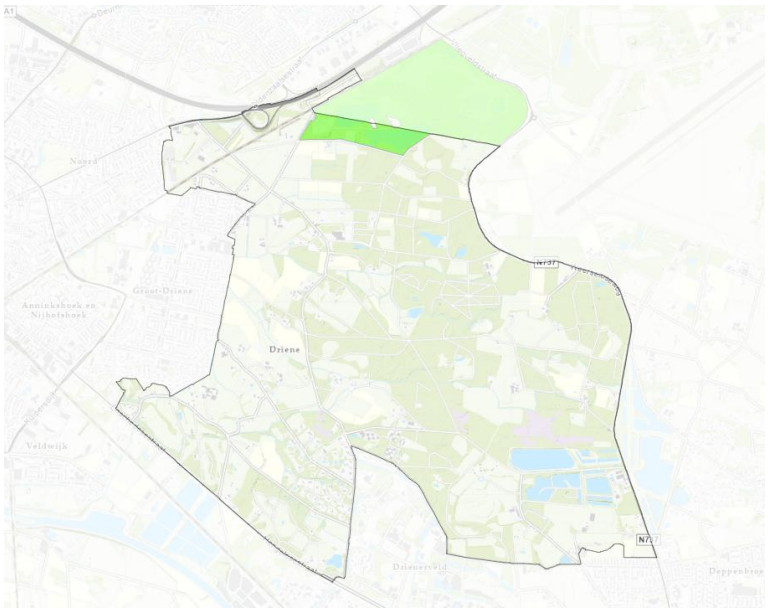
4.1 Wettelijke opgaven

Binnen het gebied spelen de volgende wettelijke opgaven een rol:

1. Natura 2000
2. Kaderrichtlijn Water (KRW)
3. Natuurnetwerk Nederland (NNN)

4.1.1 Natura 2000

Natura 2000 is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. De gebieden zijn aangewezen onder twee verschillende richtlijnen: de Vogelrichtlijn uit 1979 en de Habitatrichtlijn uit 1992. In deze gebieden worden dieren, planten en hun natuurlijke leefomgeving beschermd, met als doel om de natuurwaarde van deze gebieden te behouden. Nederland kent in totaal 162 gebieden. Binnen het projectgebied bevindt zich één Natura 2000-gebied: het Lonnekermeer. Een begrenzing van het gebied (groen) is te zien in Figuur 5.

Figuur 5 Ligging Natura 2000-gebied "Het Lonnekermeer"

Het gebied is in totaal 106 hectare groot en bestaat uit het landgoed Lonnekermeer en het aangrenzende beekdallandschap De Wildernis. In het gebied bevinden zich twee gegraven waterplassen: Het Klein en Groot Lonnekermeer. Daarnaast liggen er ook drie voedselrijke graslanden in het gebied[1].

Het gebied herbergt acht verschillende habitattypen die bescherming vereisen:

1. H3130: Zwakgebufferde vennen
2. H3160: Zure vennen
3. H4010A: Vochtige heiden
4. H4030: Droge heiden
5. H6230*: Heischrale graslanden
6. H6410: Blauwgraslanden
7. H7150: Pioniervegetaties met snavelbiezen
8. H9190: Oude eikenbossen

*prioritair habitattype; loopt gevaar te verdwijnen waardoor de EU een bijzondere verantwoordelijkheid draagt om te beschermen.

[1] https://www.overijssel.nl/lonnekermeer

Daarnaast is de gevlekte witsnuitlibel (H1042) een beschermde habitatrichtlijnsoort in het Lonnekermeer[2].

Interne maatregelen om het natuurgebied te beschermen zijn al uitgevoerd. Deze maatregelen omvatten onder andere het dempen of verondiepen van sloten en beken, het herstellen van slenken en het omzetten van naaldbos naar loofbos. Daarnaast zijn het Groot en Klein Lonnekermeer hersteld, net als meerdere vennetjes, door het verwijderen van voedselrijk slib en het vrijmaken van oevers van bos. Tevens is bosgrond in het gebied omgezet naar heide.

Ondanks de al uitgevoerde maatregelen, staat het behoud van de natuur in het Lonnekermeer nog steeds onder druk. De twee belangrijkste factoren hierin zijn een overschrijding van de Kritische Depositie Waarde (KDW) met betrekking tot stikstof en verdroging.

Stikstof

Het gebied kampt, net zoals veel andere natuurgebieden in Nederland, met een te hoge stikstofdepositie[3]. Een overschrijding van de Kritische Depositie Waarde (KDW) wordt beschouwd als een significant negatief effect op het natuurgebied. Ondanks de landelijk genomen maatregelen in de afgelopen jaren, is de stikstofreductie nog niet voldoende om natuur weer te laten herstellen. Twee recente rechterlijke uitspraken hebben de urgentie tot het nemen van aanvullende maatregelen nog weer onderstreept. Eén van die maatregelen is, dat bij de voortoets niet meer intern gesaldeerd mag worden. Hierdoor is er veel vaker dan voorheen een natuurvergunning nodig en moet er een passende beoordeling worden uitgevoerd. Onder voorwaarden mag er binnen deze beoordeling nog steeds gesaldeerd worden, maar de toevoeging van de additionaliteitstoets beperkt het effect hiervan wel; want als de ruimte die met salderen wordt verkregen nodig is om natuur te behouden, herstellen of verslechtering te voorkomen, dan vervalt het recht van salderen alsnog. Hierdoor is het aanzienlijk moeilijker geworden om een natuurvergunning te krijgen. De voornoemde maatregel geldt ook met terugwerkende kracht. Alle projecten die sinds 1 januari 2020 op basis van intern salderen in de voortoets zijn gevrijwaard van een natuurvergunning, moeten voor 1 januari 2030 nogmaals beoordeeld worden volgens de nieuwe regels. De Ministeriele Commissie onder leiding van premier Schoof heeft een eerste stap richting de oplossing van het stikstofvraagstuk gepresenteerd. Een onderdeel van deze oplossing zijn maatregelen die leiden tot een gegarandeerde vermindering van de stikstofuitstoot. Deze maatregelen hebben mogelijk ook effect op Driene.

Verdroging

Daarnaast vormt de hydrologische situatie in het gebied een blijvend knelpunt voor de aanwezige natuur, waarbij diep gegraven watergangen voor problemen zorgen rondom verdroging door versnelde afvoer. Dit betreft met name de Koppelleiding. Op dit moment staat het verkennen van het verondiepen van de Koppelleiding op het programma als externe maatregel om de hydrologische situatie te herstellen. Het doel is om het water langer in het gebied vast te houden.[4]

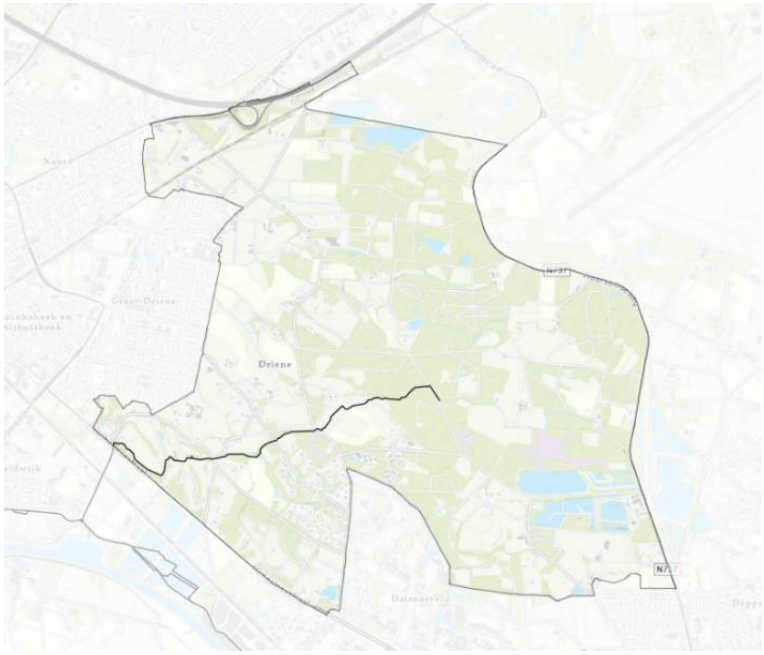
[2] https://www.natura2000.nl/gebieden/overijssel/lonnekermeer/lonnekermeer-doelstelling
[3] https://monitor.aerius.nl/stikstof-natuur/ontwikkeling?DATASET=m23&YEAR=2020&ASSESSMENT_AREA=51&BREAKDOWN_TYPE=sector
[4] https://www.geoportaaloverijssel.nl/attachment/48b79dbb-bd53-40dc-b1b1-ae404af14a29/Natura_2000_beheerplan_Lonnekermeer.pdf

4.1.2 Kaderrichtlijn Water

De **Kaderrichtlijn Water (KRW)** is een Europese richtlijn, gericht op het verbeteren van de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater. Voor alle grotere wateren in Nederland zijn specifieke doelen vastgelegd, die onderling kunnen verschillen. De maatregelen voor de KRW moeten uiterlijk in 2027 gerealiseerd zijn. Om de doelstellingen te behalen zijn er drie planperiodes opgezet. De eerste twee periodes (2009-2015 & 2016-2021) zijn inmiddels afgelopen. De derde en laatste periode loopt tussen 2022 en 2027.

De Kaderrichtlijn Water (KRW) geldt voor alle oppervlaktewateren, maar rapportage aan de Europese Commissie is alleen verplicht voor wateren die als KRW-waterlichaam zijn aangemerkt. Deze wateren worden gemonitord op chemische en ecologische kwaliteit, inclusief normoverschrijdingen van prioritaire en specifieke verontreinigende stoffen. Deze verontreinigingen kunnen afkomstig zijn van landbouw, wegen, stedelijke gebieden en atmosferische deposities.

In het projectgebied bevindt zich één KRW-lichaam: de **Drienerbeek** (Figuur 6)[5]. Waterschap Vechtstromen is verantwoordelijk voor de uitvoering van de maatregelen in dit KRW-lichaam.

Figuur 6 Ligging KRW-lichaam Drienerbeek

De Drienerbeek voldoet op dit moment grotendeels aan de eisen die zijn gesteld door de Kaderrichtlijn Water (KRW). Om de ecologische kwaliteit van de beek verder te verbeteren, worden er door het Waterschap maatregelen genomen om meer beschaduwing aan te brengen in en rondom de beek. Dit wordt bereikt door het opnieuw aanplanten van oorspronkelijke vegetatie langs de zuidoever ter plaatse van de Boshofweg. Tegelijkertijd wordt de Japanse Duizendknoop, een invasieve plant die in Driene een algemeen probleem vormt, uit de beekoever verwijderd.

[5] https://overijssel.tercera-ro.nl/SiteData/9923/Publiek/SV00050/b_NL.IMRO.9923.RWProgramma2022-va01_297.pdf

Bufferstroken

Langs alle sloten en daarmee ook langs KRW-waterlichamen geldt de verplichting vanuit mestwetgeving om bufferstroken op landbouwgrond toe te passen. De bufferstroken gelden voor beide kanten van de watergang en mogen maximaal 4% van de totale oppervlakte van het perceel innemen. Mocht het oppervlak van de bufferstroken meer dan 4% van het totale oppervlak van het perceel beslaan, dan is versmalling mogelijk. De breedte van de bufferstrook is te zien in Tabel 1.
In de bufferstroken mogen geen mest, chemische gewasbeschermingsmiddelen of biociden aangewend worden.

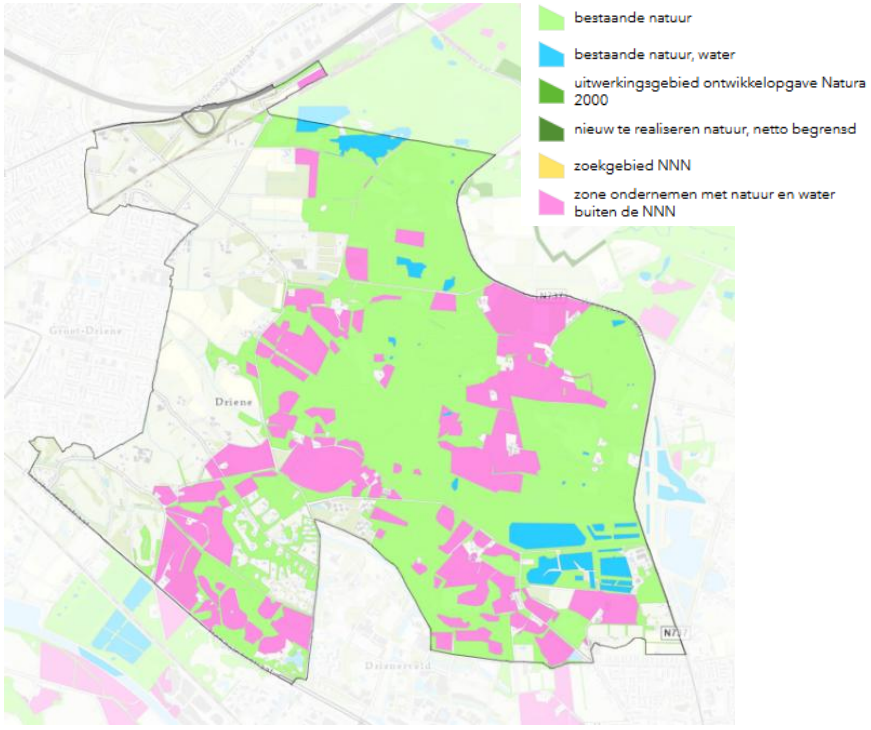
Tabel 1: Breedte van bufferstroken in een normale situatie en bij versmallingen[6]

	Bufferstrook	1e versmalling	2e versmalling
KRW-wateren > 10 meter breed	5 meter	3 meter	3 meter
KRW-wateren ≤ 10 meter breed	5 meter	3 meter	1 meter
Ecologische kwetsbare wateren	5 meter	5 meter	5 meter
Kort- of niet-droogvallende sloten	3 meter	1 meter	0,5 meter
Lang droogvallende sloten	1 meter	1 meter	1 meter
Droge sloten	0 meter	-	-

Op dit moment ligt Nederland niet op koers om de doelen vanuit de Kaderrichtlijn Water in 2027 te halen[7]. Voornamelijk de chemische vervuiling (door bestrijdingsmiddelen, chemische stoffen en medicijnresten) en de te hoge stikstofuitspoeling zijn hierbij knelpunten. Het advies luidt dan ook om aanvullende maatregelen te nemen door alle betrokken sectoren. In 2025 worden hierover afspraken gemaakt. Hoe deze aanvullende maatregelen worden vormgegeven is nog niet duidelijk, maar redelijkerwijs is te verwachten dat het impact gaat hebben op het landgebruik nabij de KRW-waterlichamen.

4.1.3 Natuurnetwerk Nederland

Het **Natuurnetwerk Nederland (NNN)** is een Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarische gebied. Voorheen heette het NNN ook wel de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het doel van NNN is om de biodiversiteit in Nederland te stabiliseren en achteruitgang tegen te gaan. Het NNN is opgebouwd uit kerngebieden, natuurontwikkelingsgebieden en verbindingszones. Provincies zijn verantwoordelijk voor het natuurbeleid en de verdere ontwikkeling en beheer van het NNN. De ligging van het NNN is weergegeven in Figuur 7.

Figuur 7 Ligging Natuurnetwerk Nederland (NNN)

[6] Bufferstroken | RVO.nl
[7] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2025%3A2%3AFIN&qid=1738746144581

Bij plannen en ontwikkelingen in NNN-gebied moet er een 'Nee, tenzij toets' uitgevoerd worden, waarmee de mogelijke effecten worden onderzocht. Zo wordt voorkomen dat het NNN-gebied wordt aangetast of als dit het geval is dat er een compensatie tegenover staat.

Op de kaart is het Natuur Netwerk Nederland binnen Driene weergegeven. Hierbij moet worden opgemerkt dat de 'zone ondernemen met natuur en water' (roze) buiten de NNN valt. In deze zone is er ruimte voor groen ondernemerschap, in harmonie met de natuur-, water- en landschappelijke kwaliteiten. Denk hierbij aan functiecombinaties zoals landbouw en natuur, specifieke vormen van verblijfsrecreatie, nieuwe landgoederen en wonen en werken met versterking van natuur- en/of waterkwaliteit.
In Driene is er vanuit NNN geen opgave voor het realiseren van nieuwe natuur en er is ook geen zoekgebied.

4.2 Ruimtelijke opgaven

Andere ruimtelijke opgaven die aanwezig zijn in het gebied, komen onder andere vanuit de bewoners, de gemeenten, de provincie, het waterschap en terrein beherende organisaties. Hoewel het realiseren van deze uitdagingen niet altijd wettelijk verplicht is, betreffen het wel ambities en initiatieven die impact hebben op het gebied.

Verkeer & vervoer

Een belangrijke opgave die binnen Driene speelt is, is het aanpakken van sluipverkeer. Het sluipverkeer leidt in de ogen van de bewoners vaak tot onveilige verkeerssituaties en overlast voor lokale bewoners en ondernemers. De Gemeente Hengelo heeft expliciet in haar Omgevingsvisie benoemd dit aan te willen pakken in Driene (Omgevingsvisie Hengeloos Buiten[8]). Ook gemeente Enschede is zich er terdege van bewust dat de ontsluiting van het noorden van stad Enschede in de nabije toekomst om extra aandacht vraagt. Eventuele ontwikkelingen kunnen een ruimtevraag in Driene betekenen, maar dragen ook bij aan het tegengaan van sluipverkeer. In het Toekomstperspectief het Wageler[9] wordt gesproken over het maken van een ontsluiting voor auto's vanuit het noorden, zodat de Viermarkenweg autoluw wordt en kan worden omgevormd tot fietsstraat.

Woningbouw & stedelijke uitbreiding

Wat betreft woningbouw en stedelijke uitbreiding, hebben beide gemeenten een forse opgave. Beide gemeenten geven aan een groei van huishoudens te verwachten. De Gemeente Hengelo heeft de ambitie om er tot 2040 3.000 tot 4.500 woningen bij te bouwen[10]. Enschede streeft ernaar om te groeien richting 170.000 inwoners in 2030, waarbij de ambitie is om tot 2032 9.300 woningen toe te voegen in de gemeente[11]. Op dit moment is woningbouw voorzien op het Horstmanpark. Driene bevindt zich ook gedeeltelijk binnen het projectgebied Spoorzone Hengelo – Enschede (SHE), waar de bouw van 30.000 woningen gepland staat. Momenteel wordt er door een programmateam, met medewerkers uit beide gemeenten, gewerkt aan het ontwikkelperspectief 2050.

Recreatie

Beide gemeenten zetten in op het versterken van de recreatieve structuur van haar buitengebied en zien Driene hierbij ook als recreatief gebied. Ze benadrukken het belang van het buitengebied voor stadsbewoners als plek voor recreatie, bijvoorbeeld voor een korte wandeling vanuit de stad. Ook zetten ze in op het promoten van het buitengebied als recreatie- en ontspanningsgebied. Hengelo zet concreet in op het toevoegen en/of optimaliseren van toeristische overstappunten. Dit zijn locaties waar recreatieve routes en doorgaande autoroutes elkaar kruisen en waar recreanten eenvoudig kunnen overstappen. Enschede geeft vooral de voorkeur aan recreatieve

[8] https://www.hengelo.nl/bestanden/documenten/Inwoners/Projecten%20en%20plannen/Omgevingsvisie%20Hengeloos%20Buiten.pdf
[9] https://www.denieuweruimte.org/files/pro/00122/toekomstperspectievenhetwageler.pdf
[10] woonagenda_2021_hengelo.pdf
[11] Woonvisie Enschede 2024 | Lokale wet- en regelgeving

ontwikkeling in de “stadsrand”, waar een gedeelte van Driene onder valt. In het Toekomstperspectief het Wageler 2.0 wordt ook gesproken over herinrichting van het Ledeboerpark, om zo de recreatieve structuur te versterken. Verder omvat het plan de aanleg van doorlopende wandelpaden langs de beken, een snelle, verharde fietsroute aan de oostzijde van het Wageler, en een langzame, half verharde fietsroute die door het Ledeboerpark loopt.

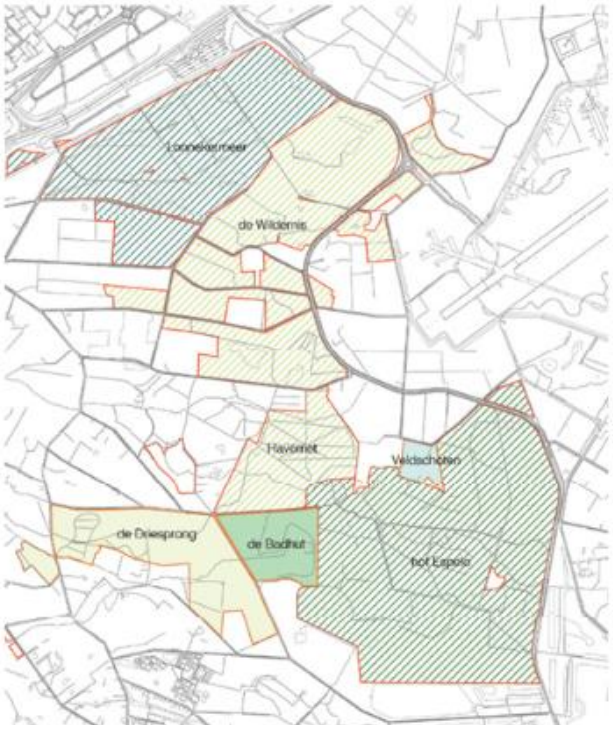
Natuur en biodiversiteit

Naast de maatregelen met betrekking tot Natura 2000 en het NNN, zijn er vanuit beide gemeenten doelen voor de versterking van de groenblauwe structuur; er wordt gemeente breed gestreefd naar 10% groenblauwe dooradering. Hengelo richt zich hierbij o.a. op het toevoegen van landschappelijke elementen aan de stadsrand en past ecologisch bermbeheer toe. De Nota Groen van de gemeente Hengelo is in voorbereiding. De gemeente Enschede heeft een Groenblauw structuurplan in de maak en zij ziet o.a. kansen voor duurzaam bermbeheer in Driene. Dit jaar zal er een inventarisatie worden uitgevoerd om de opties voor duurzaam bermbeheer te onderzoeken. Beide gemeenten voorzien in Driene geen grote ruimtelijke toevoegingen zoals bosaanplant. Driene heeft immers al een sterke groenblauwe dooradering. Het zit hem met name in de versterking van de reeds bestaande structuren zoals verbetering van het bekenstelsel en het faciliteren van groene particuliere initiatieven.

Water

In het zuidoosten van het gebied liggen meerdere spaarbekkens van Vitens.
Verder geeft de Gemeente Hengelo in haar omgevingsvisie aan meer retentiebekkens te willen realiseren, het liefst aan de oostzijde van de gemeente. De ambitie is om deze retentiebekkens te ontwikkelen in combinatie met recreatie en natuurontwikkeling. Concreet wil de gemeente onderzoeken of het mogelijk is om een extra retentiebekken in Driene te realiseren, welke kan worden gebruikt voor de besproeiing van groen en gewassen tijdens droge periodes.

Een belangrijk project rondom waterbeheer in het gebied is Proeftuin Opgewekt[12]. Binnen dit project werken landgoederen samen met waterbeheerders en energie-experts aan het vinden van lokale oplossingen voor de uitdagingen op het gebied van energie en klimaat. Hierbij wordt rekening gehouden met de rol die de geschiedenis van het landschap hierbij kan spelen. Het doel is om een klimaatbestendig landschap te ontwikkelen, waar water tijdelijk opgevangen kan worden, en vertraagd afgevoerd of geïnfiltreerd wordt. Dit wordt uitgevoerd door onder andere het profiel van de beken aan te passen naar een natuurlijker en minder diep profiel. In totaal zijn zeven landgoederen binnen het gebied betrokken (Figuur 8). De maatregelen worden (grotendeels) opgenomen binnen het Haarvaten op Peil-programma van Waterschap Vechtstromen[13].

Figuur 8 Ligging deelnemende landgoederen Proeftuin Opgewekt

[12] https://hetoversticht.nl/proeftuin-opgewekt#:~:text=In%20mei%202024%20zijn%20de,landgoederen%20klaarmaken%20voor%20de%20toekomst.
[13] Haarvaten op Peil - Vechtstromen

Daarnaast benadrukken zowel de Omgevingsvisie van de Gemeente Hengelo als de Visie Landelijk Gebied van de Gemeente Enschede het belang van het aanpakken van de negatieve effecten van droogte in het landelijke gebied[14].
Verdroging wordt ook door Landschap Overijssel als een knelpunt ervaren voor wat betreft de instandhouding van de aanwezige natuur.

Energietransitie
Voor beide gemeenten liggen er grote opgaven rondom de energietransitie. Zowel Hengelo als Enschede willen in 2050 klimaatneutraal zijn[15] [16]. Dit betekent dat er ruimte nodig is voor onder andere wind- en zonne-energie. Driene wordt door beide gemeenten echter niet aangegeven als concreet zoekgebied voor windmolens en/of zonnevelden. Hengelo acht dit bovendien niet wenselijk vanwege de aanwezigheid van het Natuurnetwerk Nederland in Driene. Het is dus aannemelijk dat de opgave wat betreft de energietransitie geen (groot) beslag gaat hebben binnen het gebied.

Transitie agrarische sector
Beide gemeenten benadrukken het belang van een toekomstbestendige agrarische sector. Zo zet Hengelo in op het stimuleren van duurzame en stabiele verdienmodellen in de landbouw. Hierbij willen ze ondernemers ook de ruimte geven om het bedrijf te specialiseren of te verbreden. Enschede richt zich ook op het verduurzamen van de agrarische sector. Zo heeft gemeente Enschede in haar visie benoemd grond in te zetten voor agrariërs die meegaan in de duurzame ambities van de gemeente. Hierbij wordt als tegenprestatie de pachtprijs verlaagd. Daarnaast had de gemeente de ambitie om minstens twee voedselbossen in haar gemeente aan te leggen. Dit is inmiddels gerealiseerd. Het doel van de gemeente Enschede is dat in 2030 alle veehouderijbedrijven in Enschede stappen hebben gezet richting verduurzaming. Daarnaast zijn er plannen aanwezig om op het Wageler duurzame landbouw toe te passen.

Vliegveld
Door het Ministerie van Defensie werden de mogelijkheden onderzocht om jachtvliegtuigen (waaronder F35's) gebruik te laten maken van het vliegveld Twente als reserveluchthaven. Op 23 mei 2025 werden de voorkeurslocaties vastgesteld[17]. De F35's lijken met deze plannen te zijn afgewenteld voor Twente. Wel is er op Twente Airport een corridor voorzien naar Deelen met onbemande cargodrones[18].

[14] https://www.enschede.nl/landelijk-gebied
[15] https://www.hengelo.nl/bestanden/documenten/themasite-nieuweenergie/Documenten%20Nieuwe%20Energie%20COMPLEET.pdf
[16] https://www.enschede.nl/energievisie
[17] Ontwerp Nationaal Programma Ruimte voor Defensie | Publicatie | Defensie.nl
[18] https://www.overijssel.nl/onderwerpen/omgeving/defensie-zoekt-naar-ruimte-in-overijssel#:~:text=In%20Overijssel%20onderzoekt%20Defensie%20het,ook%20meegenomen%20in%20het%20onderzoek

5 Plannen, kansen en knelpunten

Tijdens de gesprekken met de betrokken partijen zijn de plannen, kansen en knelpunten in het gebied geïnventariseerd. Ook het draagvlak voor een gebiedsproces is besproken. De opbrengsten van de gesprekken worden in dit hoofdstuk toegelicht. Het betreft dus de algemene mening van de geïnterviewden; dit betekent niet per definitie dat dit een gedeelde mening voor de hele buurt betreft. Ook betreft het een momentopname; in de loop van de tijd kunnen plannen, kansen en ervaren knelpunten wijzigen.

5.1 Plannen, kansen en knelpunten

De plannen, kansen en knelpunten worden per onderwerp besproken. Omdat sommige zaken elkaar overlappen, kunnen bepaalde aspecten meerdere keren aan bod komen.

5.1.1 Verkeer

Door alle gesproken groepen wordt verkeersoverlast ervaren. Veel forensen gebruiken het gebied om de verkeersdrukte in de stad tijdens de ochtend- en avondspits te vermijden. Onder andere op de Pentropsdijk, de Drienerveldweg, de Morshoekweg, de Pompstationweg en de Witbreuksweg wordt verkeersoverlast ervaren. De gesproken groepen merken op dat het sluipverkeer toeneemt en verwachten dat dit verder doorzet, mede door de uitbreidingsplannen van de omliggende steden. Er wordt aangegeven dat sluipverkeer verergerd door de werkzaamheden die binnenstedelijk plaatsvinden. Daarnaast dragen huidige navigatiesystemen, zoals Google Maps, bij aan sluipverkeer door automobilisten over niet daarvoor bedoelde routes te leiden.

De vele verkeersbewegingen brengen ook veiligheidsproblemen met zich mee. Vooral de kruising op de Pentropsdijk wordt als gevaarlijk beschouwd. Daarnaast wordt aangegeven dat het onderhoud van de wegen beperkt is, vooral in het gebied wat onder de Gemeente Hengelo valt. De wegen worden namelijk intensief gebruikt, maar zijn daar niet op ingericht. Er zijn veel onverharde wegen aanwezig met kuilen en langs verschillende verharde wegen, die vaak te smal zijn, is de berm slecht. Slecht onderhouden wegen brengen extra veiligheidsproblemen met zich mee, onder andere voor fietsers.

Alle gesproken groepen willen graag dat dit probleem wordt aangepakt. Mede omdat de verwachting is dat de verkeersbewegingen in het gebied verder gaan toenemen. Vanuit de ondernemers is de wens om bij de aanpak van het probleem rekening te houden met de bereikbaarheid van de bedrijven in het gebied. Deze wordt momenteel al als kwetsbaar beschouwd.

In het gebied is verder de wens uitgesproken om aparte ruiterpaden aan te leggen. Zo lopen paarden niet meer langs de weg, wat de veiligheid verbetert. Ook werd aangegeven dat langs de Nieuwe Grensweg een fietspad wenselijk is in het kader van veiligheid. Wel moet voorkomen worden dat het beter faciliteren van het verkeer, een uitnodiging is om harder te gaan rijden en/of meer verkeer aan te trekken.

Inwoners zien mogelijkheden om de paaltjes bij Menkehorst (Figuur 9) te verplaatsen naar een andere, strategische locatie, zoals bijvoorbeeld bij de Bosweg, om het sluipverkeer effectiever aan te pakken. Dan wordt ook het sluipverkeer bij de Morshoekweg namelijk afgewenteld. Een ander idee (met hetzelfde doel) dat geopperd is, is om extra paaltjes te plaatsen.

Figuur 9 Paaltjes bij Menkehorst

Er zijn daarnaast plannen in het gebied om meerdere zandwegen van de gemeente onder te brengen bij Landschap Overijssel. Eén weg zou dan opgewaardeerd kunnen worden en een aantal andere wegen zouden afgesloten kunnen worden. Dit ontmoedigt sluipverkeer, het vermindert onderhoudskosten aan de wegen en het vergemakkelijkt de doorgang voor fauna. Enkele gesprekspartners waarschuwen wel voor de beperkingen die voortkomen uit het afwaarderen van de wegen. Daartegenover staat dat de opgewaardeerde weg juist geen sluipverkeer mag aantrekken.

Ook de wens om van de Drienerschoolweg een klinkerweg te maken met drempels is geuit tijdens de gesprekken.

5.1.2 Recreatie

Zoals eerder aangegeven wordt er nu al veel in het gebied gerecreëerd. Daarbovenop zetten beide gemeenten in op het benutten van Driene als recreatie- en ontspanningsgebied. Sinds corona is het aantal bezoekers flink toegenomen. Voor de beeldvorming; in 2023 waren er op Hof Espelo zo'n 500.000 unieke bezoekers, en in totaal 1,2 miljoen. Naast dat recreanten voor verschillende ondernemers geld in het laatje brengen, brengen ze ook knelpunten met zich mee.

Figuur 10 Parkeeroverlast

Alle betrokken partijen ervaren parkeeroverlast in het gebied. Auto's kunnen vaak niet op de bestaande parkeerplaatsen terecht of een parkeerterrein ontbreekt en daarom worden ze in de berm geparkeerd (Figuur 10). Dit brengt ook problemen met zich mee, onder andere met betrekking tot landbouwverkeer wat onvoldoende ruimte heeft om te passeren. Inwoners geven aan dat de meeste parkeeroverlast afkomstig is van wandelaars. Recreanten die gebruik maken van andere faciliteiten, zoals de golfbaan, de theetuin of maneges, parkeren wel op de daarvoor bestemde plekken. Vanuit lokale bewoners zijn er oplossingsmogelijkheden aangedragen, waarbij er ruimte is om parkeerproblemen te verminderen. Er is bereidheid in de omgeving om hieraan mee te werken.

Er is een algemene behoefte aan gescheiden recreatiewegen voor verschillende typen gebruikers in het gebied, o.a. voor ruiters. Verder is er overlast van zwerfafval en van recreanten die van de routes afwijken en bijvoorbeeld weidehekken openzetten. Aangegeven is dat bijvoorbeeld mountainbikers vaak van de paden afwijken, ondanks de aanwezige mountainbikepaden.

Recreatie veroorzaakt problemen voor de natuur in het gebied; achtergelaten afval, vandalisme en honden die niet zijn aangelijnd zijn schadelijk voor flora en fauna.

Het gebied geeft aan dat het belangrijk is dat als er wordt ingezet op recreatie, er voldoende faciliteiten zijn die goed worden onderhouden. Het gebied moet zo worden ingericht dat er ruimte is voor recreatieve mogelijkheden, inclusief een honden losloop plek, zodat de overlast beperkt blijft. Er is ook behoefte aan meer handhaving. Bij de aanleg van extra parkeerplaatsen wordt aanbevolen deze aan de randen van het gebied te situeren. Dit beperkt overlast en vermindert de parkeerdruk in het gebied. Wel wordt opgemerkt dat parkeerplaatsen buitenaf regelmatig geassocieerd worden met criminele activiteiten, zoals drugsdeals. Eén gesprekspartner gaf aan dat er rondom de retentiebekkens van Vitens ook een wandelpad zou kunnen worden aangelegd om recreatiebewegingen in het gebied te verspreiden.

5.1.3 Afval

Recreatie in het gebied brengt ook afvaloverlast met zich mee. Prullenbakken in het gebied raken snel vol en worden niet tijdig geleegd, wat leidt tot zwerfafval. Daarnaast gooien recreanten gemakkelijk dingen weg in de omgeving. Er wordt ook ervaren dat de beperkte openingstijden van de afvalstort van de Gemeente Hengelo een rol speelt. Wanneer mensen niet terecht kunnen bij de afvalstort, dumpen mensen hun afval in het gebied.

5.1.4 Criminaliteit

Vanuit de stad wordt criminaliteit ervaren. Zoals eerder vermeld, vinden op de parkeerplaatsen in het gebied bijvoorbeeld drugsdeals plaats. Vanuit de gesprekken kwam naar voren dat dit onder andere betrekking heeft op de parkeerplaatsen bij Menkehorst en bij de golfclub. De handhaving in het gebied wordt als beperkt ervaren.

5.1.5 Stadsuitbreiding

Het opslokken van het gebied door stadsuitbreiding wordt door een gedeelte van de gesproken inwoners uit het gebied niet als een ‘direct’ gevaar gezien. De inschatting is dat de ligging van de gasleiding stadsuitbreiding aan de kant van Hengelo beperkt. Ook wordt er geen groei verwacht van de Universiteit Twente en die zal daarom geen aanzienlijke druk op het gebied veroorzaken. Vanuit Enschede wordt echter wel oprukkende bebouwing waargenomen. Ondanks dat stadsuitbreiding naar verwachting maar op een klein deel van Driene wordt geprojecteerd, wordt benadrukt dat de totale groei van de steden (o.a. spoorzone) onvermijdelijk extra druk met zich meebrengt op Driene, zowel op het gebied van verkeer en recreatie als op de kwetsbare natuur in het gebied. Landschap Overijssel benadrukt, met oog voor de groenblauwe dooradering, dat natuurinclusieve gebiedsontwikkeling binnen de spoorzone eigenlijk de enige optie is.

5.1.6 Agrarische sector

Het agrarische karakter van het gebied (Figuur 11) wordt door meerdere groepen als essentieel ervaren. Inwoners waarderen het weidse uitzicht en de koeien in de wei. Ook wordt aangegeven dat agrariërs een belangrijke rol spelen in het onderhoud van het gebied. Bovendien draagt de agrarische sector bij aan sociale cohesie en werkgelegenheid. Tegelijkertijd is er de verwachting dat de agrarische bedrijvigheid in de toekomst aan verandering onderhevig is.

Figuur 11 Landbouw in Driene

5.1.7 Waterbeheer

Inwoners zien dat het gebruik van te zwaar materieel op schouwpaden leidt tot versmalling van beken. Verder uiten ondernemers hun bezorgdheid over de aanleg van retentiebekkens, vanwege het risico op wateroverlast, muggenoverlast en andere nadelige gevolgen. Er wordt gewezen op de negatieve impact op de waterkwaliteit van gemeentelijke overstorten op de Koppelleiding.

In het gebied zijn diepe sloten aanwezig, die een sterk drainerende werking hebben. Daarnaast gebruiken kwekerijen veel water. Dit heeft een negatieve invloed op de natuurgebieden in Driene. Via het programma Proeftuin Opgewekt/Haarvaten op Peil wordt in het gebied gewerkt aan het versterken van het hydrologische systeem.

5.1.8 Natuurbehoud- en ontwikkeling

De natuurlijke omgeving wordt, zonder uitzondering, door alle gesprekspartners zeer gewaardeerd, met name het karakteristieke coulisselandschap van Driene. Er wordt dagelijks door agrariërs, landgoedeigenaren, bewoners en Landschap Overijssel gewerkt aan het behoud van dit landschap. Maar het behoud van de natuur in dit landschap staat onder druk. Om de natuur robuuster te maken zijn er diverse initiatieven bij met name Landschap Overijssel, het Waterschap en de landgoedeigenaren. Afhankelijk van de (ruimtelijke) impact die het initiatief heeft op de omgeving, staat dit soms op gespannen voet met de ondernemers. Met name als het invloed heeft of zelfs gaat over hun eigen eigendommen, wordt dit niet gewaardeerd. Ze willen baas blijven over eigen grond.

Bij het Natura 2000-gebied Lonnekermeer zijn er nog enkele uitdagingen aanwezig wat betreft het in een gunstige staat van instandhouding brengen van het gebied. De oplossing hiervoor ligt vooral in het verbeteren van de waterhuishouding. Hierbij wordt onder andere gedacht aan het verondiepen van de Koppelleiding. Daarnaast wordt momenteel een hydrologische studie uitgevoerd. Er is behoefte aan het langer vasthouden van water in het gebied, waarbij mogelijk samenwerking gezocht wordt met Landgoed Oosterveld.

Een onderdeel van het robuuster maken van natuur is het verbinden van natuurgebieden door groene verbindingszones. De landgoederen spelen in deze natuurlijke structuren al een hele belangrijke rol. In aanvulling hierop wordt gedacht aan een verbinding via het Kristalbad. Bij deze verbinding moet ook rekening worden gehouden met de ontwikkelingen wat betreft de Spoorzone Hengelo – Enschede. Landschap Overijssel benadrukt dat het Kristalbad op dit moment namelijk de enige robuuste ecologische verbindingszone is in de stedenband van Borne tot aan Enschede-Zuid. Door uitbreiding van het aantal woningen, komt het functioneren van deze ecologische verbindingszone onder druk te staan. Bovendien wordt benadrukt dat het essentieel is om binnenstedelijk ook voldoende groen te realiseren. Strategische locaties zoals Driene worden daarnaast gezien als ideale educatieplekken om stedelingen bewust te maken van het belang van een goede omgang met natuur.

Het landschapsfonds van de gemeente Enschede wordt gezien als fonds wat kansen biedt voor het behoud van het mooie en kleinschalige landschap van Driene.

Over de inrichting van de stadsranden zijn de meningen verdeeld. De één vindt dat de harde overgang tussen Hengelo en het weidelandschap behouden moet blijven, omdat het vrije uitzicht vanuit de bebouwde kom over de weiden gewaardeerd wordt. Terwijl de ander aangeeft dat de stadsrand aantrekkelijker moet worden ingericht, inclusief beplanting, voor een klein wandelingetje direct vanuit de stad. Zodat mensen niet meer eerst met de auto het gebied in hoeven. Ook over het kunstmatig aanleggen van natuurlijke elementen zijn de meningen verdeelt; de één noemt het ‘nepnatuur’ en de ander is juist gemotiveerd om op deze wijze de natuur een handje te helpen.

5.1.9 F35 / spoorlijn

De F35-vliegtuigen op het vliegveld en de uitbreiding van de spoorlijn worden gezien als beperkende factoren voor zowel de leefbaarheid als de bedrijvigheid in het gebied, met name door geluidsoverlast. Bovendien kan de uitbreiding van de spoorlijn de wegenstructuur en de bereikbaarheid van Driene negatief beïnvloeden. Daarnaast bestaat de zorg dat deze ontwikkelingen schadelijk zijn voor de natuur in het gebied. Deze opgaven worden als onwenselijk ervaren.
Overigens wordt er ook andersom geredeneerd; als de bereikbaarheid van Driene afneemt, dan zal dit een positief effect hebben op de hoeveelheid sluipverkeer en het aantal recreanten. Het gebied wordt dan ook minder aantrekkelijk voor woningbouw. Dit alles heeft een gunstig effect op de natuur.

5.1.10 Overig

Gesproken ondernemers hebben geen grootschalige ontwikkelingsplannen. Over het algemeen voorzien ze een doorgang van het bedrijf, met een (beperkte) groei die nodig is om het bedrijf rendabel te houden en in de huidige vorm voort te zetten.

Verder wordt op dit moment zeer beperkte communicatie ervaren vanuit de overheden in het gebied. De algemene ervaring is dat de gemeenten stroperig werken en achter de feiten aanlopen. Er zijn weinig ambtenaren aanwezig die lef tonen en/of doortastend genoeg zijn. Zo hebben enkele particulieren moeite ervaren bij de gemeenten met het realiseren van initiatieven.

6 Draagvlak eventueel gebiedsproces

Tijdens de drie gesprekken met een aantal inwoners van Driene en het gesprek met Landschap Overijssel is gevraagd hoe zij aankijken tegen een mogelijk gebiedsproces en wat zij de rol van de overheden hierin vinden. De opgehaalde informatie is in dit hoofdstuk beschreven.

Vanuit de omgeving komt duidelijk naar voren dat er geen behoefte is aan een grootschalig gebiedsproces. Er zijn voorbeelden bekend waarbij dergelijke processen als splijtzwam hebben gewerkt, en dat moet in dit gebied kostte wat het kost, worden voorkomen. De sociale cohesie binnen het gebied wordt door iedereen als een zeer waardevol goed beschouwd. Draagvlak is dus enkel aanwezig onder één voorwaarde: de sociale verbondenheid mag niet onder druk komen te staan.
Daarnaast is er een sterke wens om het proces niet onnodig ingewikkeld te maken. De wensen, plannen en dromen van het gebied sluiten namelijk in grote lijnen aan bij die van de overheden. Daarom wordt de voorkeur gegeven aan het ontwikkelen van een concreet en praktisch uitvoerbaar “gebiedsplan” dat vanuit het gebied zelf verder wordt ingekleurd. Binnen dit plan is wederkerigheid essentieel: “voort wat, hoort wat”.

Bij een vervolgproces staan het reguleren van de recreatie en het oplossen van de problemen rondom sluipverkeer, parkeren en veiligheid met stip bovenaan.

Een andere belangrijke voorwaarde is dat er ruimte blijft voor bestaande bedrijven om geleidelijk door te kunnen ontwikkelen, zodat hun bestaansrecht behouden blijft. Het wordt noodzakelijk geacht om te beschikken over het juiste instrumentarium en voldoende financiële middelen. Daarnaast moet continuïteit binnen onder andere de ambtelijke organisaties worden gewaarborgd en is het voor eigenaren van belang om de ruimte te behouden om zelf beslissingen te nemen over hun eigen grond.

De vorm en inrichting van een eventueel gebiedsproces hangt af van de specifieke opgaven die moeten worden aangepakt. De gesprekspartners geven aan dat zij bereid zijn deel uit te maken van het proces, waarbij de één actiever wil deelnemen dan de ander. Heldere, tijdige en consistente communicatie wordt daarbij als cruciaal ervaren. De gesprekspartners hechten er veel waarde aan dat er met hen wordt gepraat, en niet alleen over hen. Op dit moment wordt de communicatie en betrokkenheid vanuit onder andere de gemeente en het waterschap als onvoldoende ervaren.

Om plannen gerealiseerd te krijgen, is draagvlak, passend beleid en geld nodig. In dit kader wordt het belang van een nauwe betrokkenheid vanuit beide gemeenten benoemd. De input komt op dit moment echter voornamelijk vanuit het gebied zelf. Het gaat hierbij om ideeën en initiatieven, waarbij er diverse inwoners zijn die best willen investeren in het gebied, maar wel vanuit het principe ‘voor wat hoort wat’/met co-financiering vanuit de gemeente.
Van de beide gemeenten wordt verder verwacht dat ze het gebied tussen de beide steden beschermt.

7 Samenvatting en conclusie

Het landschap in Driene

Driene is (samen met Twekkelo) de groene long tussen de steden Hengelo en Enschede. Beide steden zetten het gebied, ook richting toekomst, graag in voor recreatie. Er zijn weidelandschappen en er is veel natuur aanwezig zoals bossen, beken en meertjes. Er zijn talloze groenblauwe structuren in Driene.
In het gebied zijn een aantal landgoederen zoals Hof Espelo, Lonnekermeer, Drienerwold en Haverriet en daarnaast hebben meerdere grondeigenaren hun bezittingen onder de NSW status gebracht.

De economie in Driene

Een gedeelte van de bewoners in Driene verdiend zijn/haar boterham ook in dit gebied. Te denken valt aan de rundveehouders, de paardenhouders, de recreatieondernemers en een aantal kwekerijen. Het behouden van bestaansrecht voor deze ondernemingen wordt belangrijk geacht.
Voor het gebruik van faciliteiten wordt er uitgeweken naar de nabijgelegen stadscentra van Hengelo en Enschede.

De leefbaarheid in Driene

De bewoners spreken veelvuldig hun waardering uit voor de goede, hechte gemeenschapsband en voor hun schitterende omgeving. Beide zaken willen ze heel graag behouden en waar mogelijk willen ze het landschap versterken. Waarbij de één onder 'versterken' vooral het onderhouden van wat er nu is verstaat en de ander hierbij ook denkt aan het uitbreiden van plaatselijke en regionale groenblauwe structuren.
Met betrekking tot de sociale cohesie is er een groot bewustzijn dat dit iets is wat je gezamenlijk vormt. Zo worden er regelmatig activiteiten georganiseerd en worden nieuwe bewoners actief geïnformeerd over het reilen en zeilen in Driene.

Aandachtspunten in Driene

De drie grootste aandachtspunten die in Driene worden aangedragen zijn:

- Het aanpakken van het verkeer (tegengaan sluipverkeer en parkeeroverlast en het verhogen van de verkeersveiligheid, waaronder de wens voor de aanleg van een fietspad langs de Nieuwe Grensweg);
- Het faciliteren en reguleren van recreatie en handhaven op overlast die bezoekers aan het gebied meebrengen;
- Waterbeheer.

Met name op de thema's verkeer en waterbeheer zijn er in de afgelopen jaren al meerdere plannen aangedragen en projecten uitgevoerd. Er is de sterke wens om hierop voort te borduren en te voorkomen dat zaken opnieuw worden gedaan.

Vanuit de gemeenten wordt het vierde aandachtspunt aangedragen;

- Hoe wordt er omgegaan met de onvermijdelijke groei van Hengelo en Enschede en de mogelijke effecten hiervan op Driene. Dit aandachtspunt kwam ook, zij het minder nadrukkelijk, tijdens de gesprekken in het gebied naar voren.

Conclusie

Driene is een energieke, sterk georganiseerde buurt met een sterke sociale cohesie en met een diepgewortelde actieve buurtkring. Een gebied waar de inwoners trots op zijn en waar ze de omgeving willen behouden zoals het nu is. De bewoners benoemen voornamelijk hele concrete actiepunten voor het gebied. Er is een grote bereidheid en veel energie in het gebied om deze gezamenlijk op te pakken. Aandacht voor behoud van de goede onderlinge verstandhoudingen in het gebied is hierbij van belang. Er is dan ook geen behoefte aan grootschalige nieuwe ontwikkelingen, maar er zijn wel degelijk initiatieven die vragen om voortzetting met als doel Driene verder te verbeteren/versterken.

8 Aandachtspunten en advies met betrekking tot het vervolg

Driene is een gebied vol energie en saamhorigheid. Het gebied vraagt om hele concrete acties, met als belangrijkste voorwaarden:

- ✓ Behoud van de sociale cohesie in de buurt
- ✓ Behoud van de (landschappelijke) kwaliteit en leefbaarheid

Ons advies is hieraan gehoor te geven en in te zetten op twee sporen; het DOE-spoor en het DENK-spoor. Waarbij men zich in het DOE-spoor richt op de korte termijn en in het DENK-spoor op de middellange termijn. Door het opsplitsen in twee sporen wordt de huidige energie die in het gebied zit, omgezet in actie in het DOE-spoor. En is er in het DENK-spoor tijd om toe te werken naar een gezamenlijke lange termijn visie voor Driene. Met het DOE-spoor sluiten we aan bij de Handreiking Gebiedsprocessen en de 3x3 aanpak van Provincie Overijssel; deze voorverkenning levert input voor het 'Opleverdocument Voorverkenning' en het 'Plan van aanpak Verkenning'. Vervolgens bevat de Gebiedsagenda, die voortkomt uit het DOE-spoor, de elementen voor het 'Programma van Eisen Planuitwerking'.

Het DOE-spoor

In het DOE-spoor wordt allereerst verder doorgedacht over de WAT-vraag daar waar het gaat over de drie meest genoemde aandachtspunten; Verkeer, Recreatie en Waterbeheer. Stuk voor stuk aandachtspunten die bijdragen aan het doel van behoud van (landschappelijke) kwaliteit in Driene.
De aandachtspunten worden per thema in werksessies met inhoudsdeskundigen van betrokken organisaties besproken. WAT wil de buurt precies op deze thema's en wat niet? Door het gebied zelf een centrale rol te laten spelen in dit spoor, wordt de aanwezige energie en betrokkenheid binnen het gebied optimaal benut. De Buurtkring kan hierin een waardevolle en ondersteunende rol vervullen. Het bespreken van de voorstellen in werksessies samen met alle betrokken partijen, draagt bij aan een realistisch en gedragen voorstel voor de korte termijn.

De antwoorden op de WAT-vraag rondom de thema's Verkeer, Recreatie en Waterbeheer worden samengevoegd tot de uitvoeringsgerichte Gebiedsagenda van Driene.

Het DENK-spoor

Zowel gemeente Hengelo als gemeente Enschede heeft een omgevingsvisie die gemeentebreed op visieniveau aangeeft welke ontwikkelingen op welke plek wenselijk zijn. Op enkele onderdelen gaan deze visies specifiek in op Driene en staat er dat voor deelgebieden en/of themagericht binnen Driene al een plan of toekomstperspectief is opgesteld. Denk hierbij aan Toekomstperspectief Wageler, de nieuwbouwplannen op het Horstmanpark en Proeftuin Opgewekt.
Ons advies is dat binnen het DENK-spoor de betrokken gebiedspartijen en de beide gemeenten verder werken om te komen tot een gezamenlijk Gebiedsplan Driene voor de langere termijn. De wettelijke opgaven en de bovengenoemde aandachtspunten uit het DOE-spoor zijn een integraal onderdeel van dit Gebiedsplan. Deze voorverkenning kan als eerste stap dienen richting een nauwere samenwerking tussen alle belanghebbenden in Driene.

DENKEN en DOEN samenvoegen voor ACTIE

Door de uitkomsten van het DOE-spoor en het DENK-spoor samen te voegen tot een geheel ontstaat er een gedragen Gebiedsplan met een concrete uitvoeringsagenda.
Zodra het Gebiedsplan met bijbehorende uitvoeringsagenda van Driene gereed is wordt deze voorgelegd aan beide gemeenten voor bestuurlijke besluitvorming. Indien nodig wordt er ook afstemming gezocht met gebiedspartijen zoals het Waterschap, Vitens, Stawel en de wijkraad Lonneker.
Vervolgens wordt er invulling gegeven aan de 'HOE'-vraag. Wat zijn de benodigde (financiële) middelen en wie staat er aan de lat voor welke actie. Voor de onderdelen uit de uitvoeringsagenda waar al voldoende financiële middelen beschikbaar zijn kan op korte termijn worden gestart met de uitvoering. Voor de onderdelen waar nog geen financiële middelen voor beschikbaar zijn wordt inzichtelijk gemaakt op welke termijn deze mogelijk beschikbaar komen.
Hierdoor ontstaat inzicht voor alle betrokken partijen wanneer welke onderdelen van de uitvoeringsagenda tot uitvoering komen.

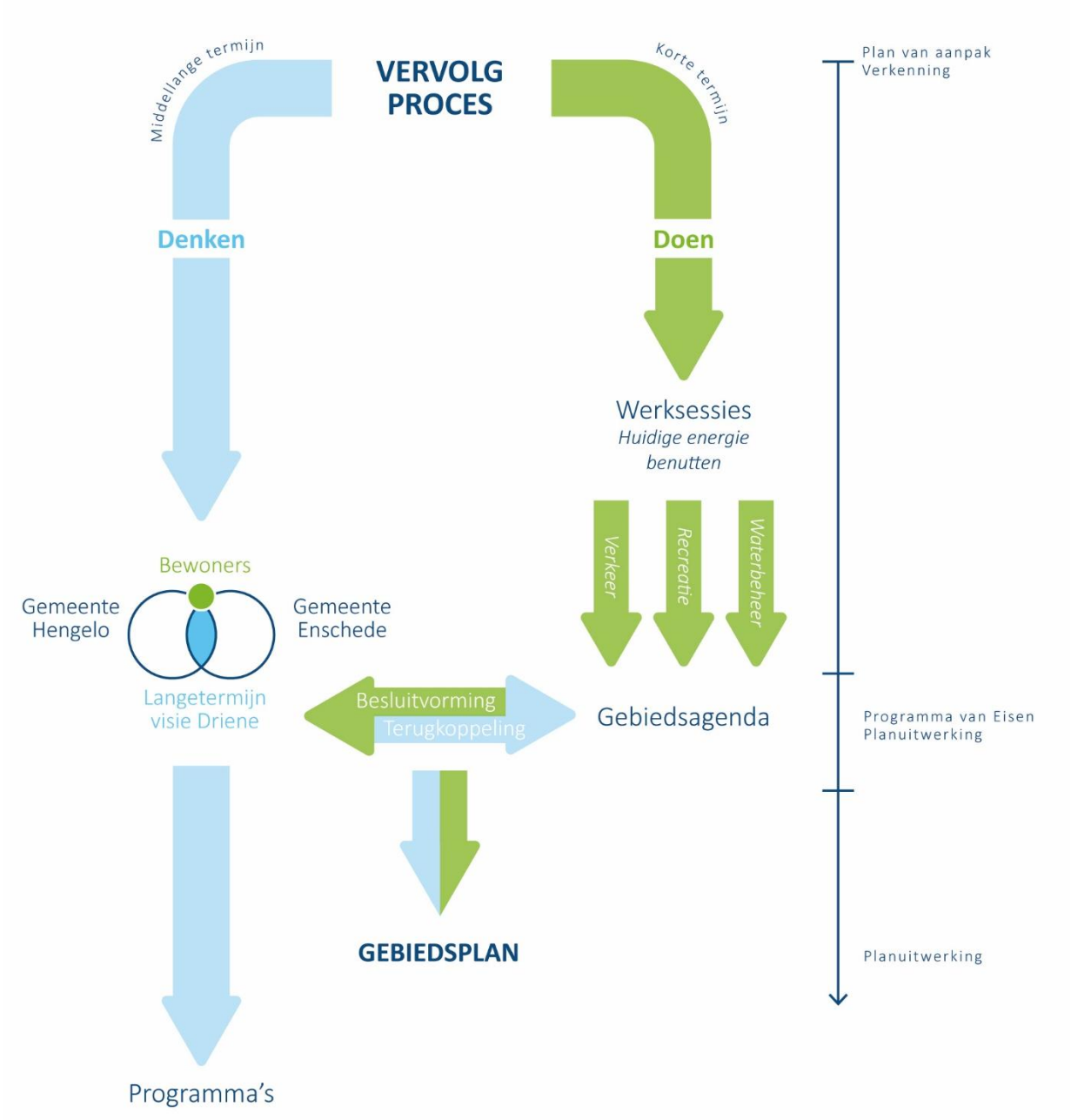
Organisatie

Het advies voor het DOE-spoor is om een kernteam op te richten waarin een representatieve vertegenwoordiging uit de buurt, de verschillende gebiedspartijen en overheden zitting nemen. Het kernteam heeft daarnaast een onafhankelijk procesbegeleider die verantwoordelijk is voor de voortgang. Iemand die acties in zowel het gebied als bij beide gemeenten uit kan zetten en die niet gebonden is aan een van de belangen noch verbonden is aan een van de belangrijke gebiedspartijen.

Het DENK-spoor zal met name in de eerste instantie een aangelegenheid zijn van de interne organisaties van beide gemeenten. Wel is het advies om een periodiek onderhoud te hebben met een afvaardiging vanuit het gebied. Bijvoorbeeld (een aantal personen uit) het kernteam van het DOE-spoor.

Proces

Het proces is schematisch weergegeven in onderstaande illustratie (Figuur 12).

Figuur 12 Schematische weergave van de opvolging van de gebiedsvoorverkenning Driene

Bijlage 1 Bronnenlijst

Visie Landelijk Gebied Enschede:

- https://www.enschede.nl/landelijk-gebied

Omgevingsvisie Hengeloos Buiten:

- https://www.hengelo.nl/bestanden/documenten/Inwoners/Projecten%20en%20plannen/Omgevingsvisie%20Hengeloos%20Buiten.pdf

Natura 2000 Lonnekermeer:

- https://www.overijssel.nl/lonnekermeer
- https://www.natura2000.nl/gebieden/overijssel/lonnekermeer/lonnekermeer-doelstelling
- https://monitor.aerius.nl/stikstof-natuur/ontwikkeling?DATASET=m23&YEAR=2020&ASSESSMENT_AREA=51&BREAKDOWN_TYPE=sector
- https://www.geoportaaloverijssel.nl/attachment/48b79dbb-bd53-40dc-b1b1-ae404af14a29/Natura_2000_beheerplan_Lonnekermeer.pdf
- DASHview: Dashboard stikstofdepositie herkomst

Kaderrichtlijn Water:

- https://overijssel.tercera-ro.nl/SiteData/9923/Publiek/SV00050/b_NL.IMRO.9923.RWProgramma2022-va01_297.pdf
- https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2025%3A2%3AFIN&qid=1738746144581

Toekomstperspectief 't Wageler:

- https://www.denieuweruimte.org/files/pro/00122/toekomstperspectievenhetwageler.pdf

Woonagenda 2021 Hengelo:

- https://www.hengelo.nl/bestanden/documenten/Inwoners/Wonen/woonagenda_2021_hengelo.pdf

Woonvisie Enschede:

- https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR718075/1

Proeftuin Opgewekt 't Oversticht:

- https://hetoversticht.nl/proeftuin-opgewekt#:~:text=In%20mei%202024%20zijn%20de,landgoederen%20klaarmaken%20voor%20de%20toekomst

Omgevingsprogramma Nieuwe Energie Hengelo:

- https://www.hengelo.nl/bestanden/documenten/themasite-nieuweenergie/Documenten%20Nieuwe%20Energie%20COMPLEET.pdf

Energievisie Gemeente Enschede:

- https://www.enschede.nl/energievisie

Defensie, zoekgebied F35's:

- https://www.overijssel.nl/onderwerpen/omgeving/defensie-zoekt-naar-ruimte-in-overijssel#:~:text=In%20Overijssel%20onderzoekt%20Defensie%20het,ook%20meegenomen%20in%20het%20onderzoek
- Ontwerp Nationaal Programma Ruimte voor Defensie | Publicatie | Defensie.nl

Aveco de Bondt

onderzoekt ontwerpt adviseert